

1 Jaké druhy opatření existují?

Druh předběžného opatření závisí na povaze nároku, který je potřeba zajistit. Podle § 747 občanského soudního řádu (*kodeks postępowania cywilnego*) mohou být peněžní nároky zajištěny pomocí:

- obstavení movitého majetku, mezd a platů, pohledávek z bankovního účtu nebo jiných pohledávek, případně jiného majetkového práva;
- zatížení nemovitého majetku povinného subjektu nuceným zástavním právem;
- stanovení zákazu zcizení nebo zatížení nemovitého majetku v případě, že neexistuje žádný katastr nemovitostí nebo hypoteční rejstřík, případně došlo ke ztrátě nebo zničení údajů z katastru nemovitostí nebo hypotečního rejstříku;
- zatížení plavidla nebo plavidla ve výstavbě námořní hypotékou;
- zřízení zákazu disponovat právem k družstevnímu vlastnictví bytů;
- zavedení nucené správy podniku nebo zemědělského podniku povinného subjektu nebo zařízení tvořícího součást podniku nebo jeho části, případně podstatné části zemědělského podniku povinného subjektu.

Pokud je zajišťována jiná než peněžní pohledávka, soud poskytne záruku, kterou bude v daném případě považovat za vhodnou, nevyjímaje opatření směřující k zajištění peněžních pohledávek (§ 755 občanského soudního řádu). Soud může zejména:

- standardizovat práva a povinnosti stran nebo účastníků řízení po dobu trvání tohoto řízení;
- zakázat nakládání s předměty či právy, které jsou předmětem daného řízení;
- pozastavit řízení o výkonu rozhodnutí nebo jiné řízení, jehož cílem je výkon soudního rozhodnutí;
- upravit otázky týkající se péče o děti (nezletilé) a styku s dětmi;
- nařídit zápis příslušné poznámky do katastru nemovitostí a hypotečního nebo jiného příslušného rejstříku.

Při volbě formy, kterou bude toto zajištění mít, by měly být zohledněny zájmy stran nebo účastníků řízení tak, aby byla zajištěna řádná právní ochrana oprávněného a nedošlo k nadměrnému zatížení povinného.

2 Za jakých podmínek lze toto opatření vydat?

2.1 Postup

Řízení o předběžném opatření (poskytnutí zajištění) se zahajuje:

na návrh strany nebo účastníka řízení podaný soudu prvního stupně příslušného k řízení v dané věci. Pokud tento soud nelze určit, je příslušným soudem soud v místě, kde má být rozhodnutí o zajištění vykonáno, případně pokud jej nelze určit nebo v případě, že rozhodnutí o zajišťujícím předběžném opatření má být vykonáno v jurisdikci různých soudů, je příslušným soudem okresní soud (*sąd rejonowy*) v hlavním městě Varšavě. Návrh na zajišťující předběžné opatření podaný v průběhu řízení posuzuje soud, který věc právě projednává, s výjimkou případu, kdy je tímto soudem Nejvyšší soud (*Sąd Najwyższy*). V takových případech rozhodne o tom, zda má být zajišťující předběžné opatření nařízeno či nikoli, soud prvního stupně (§ 734 občanského soudního řádu). *Ex officio* v případech, kdy může být zahájeno řízení *ex officio* (§ 732 občanského soudního řádu).

Návrhy na zajišťující předběžné opatření se podávají písemně. Měly by splňovat požadavky na návrhy a určit formu, v níž se má zajištění poskytnout, a v případě peněžité pohledávky také výši této záruky (která nesmí překročit výši vymáhané pohledávky vypočtené včetně úroků ode dne, kdy je rozhodnutí o zajišťující předběžné opatření vyneseno, včetně nákladů na poskytnutí zajištění, a může obsahovat rovněž předpokládané náklady řízení), jakož i okolnosti, které návrh odůvodňují. Pokud je návrh na zajišťující předběžné opatření podán před zahájením řízení, je nutno stručně popsat rovněž předmět dané věci (§ 736 občanského soudního řádu).

Zajišťující předběžné opatření může být nařízeno před zahájením řízení nebo v jeho průběhu. Poté, co oprávněný získal exekuční titul, lze zajišťující předběžné opatření nařídit pouze v případě, že zajišťuje pohledávku, u níž dosud neuplynula lhůta na vykonání (§ 730 odst. 2 občanského soudního řádu). Pokud je zajištění poskytnuto před zahájením řízení ve věci samé, soud stanoví lhůtu, ve které by měl být předložen návrh na zahájení řízení, jinak zajištění pozbyde platnosti. Tato lhůta nesmí být delší než dva týdny (§ 733 občanského soudního řádu).

Návrh na zajišťující předběžné opatření musí být posouzen bez zbytečného odkladu nejpozději do jednoho týdne ode dne, kdy jsou podány u soudu, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak. Pokud zákon stanoví, že se návrhy projednávají při jednání, mělo by být toto jednání nařízeno do jednoho měsíce ode dne, kdy byl návrh podán (§ 737 občanského soudního řádu).

Zajišťující předběžné opatření se nařizuje soudním rozhodnutím.

2.2 Hlavní podmínky

Nařízením zajišťujícího předběžného opatření lze požadovat ve všech občanských věcech posuzovaných soudem nebo rozhodčím soudem (§ 730 občanského soudního řádu).

Podmínky pro nařízení zajišťujícího předběžného opatření jsou následující: nárok i právní zájem na nařízení zajišťujícího předběžného opatření musí být opodstatněné. Právní zájem na poskytnutí zajišťujícího předběžného opatření existuje v případě, že by bylo soudní rozhodnutí vynesené v dané věci velmi těžko vykonatelné nebo nevykonatelné, případně by bylo jinak nemožné nebo velmi obtížné dosáhnout cíle řízení, pokud by zajišťující předběžné opatření nebylo nařízeno (§ 7301 občanského soudního řádu).

Účelem zajišťujícího předběžného opatření nemůže být uspokojení pohledávky, pokud není v právních předpisech aktu stanoveno jinak (§ 731 občanského soudního řádu).

Soud může podmínit vykonání rozhodnutí o zajišťujícím předběžném opatření tím, že oprávněný složí jistotu na zajištění pohledávek, které povinnému vzniknou z vykonání rozhodnutí o zajišťujícím předběžném opatření s výjimkou případů, kdy je oprávněným ministerstvo financí, a kdy je zajišťující předběžné opatření nařizováno za účelem zajištění pohledávek z výživného, invalidního důchodu nebo částek dlužných zaměstnancům v záležitostech týkajících se pracovního práva, které nepřesahují měsíční odměnu zaměstnance v plné výši (§ 739 občanského soudního řádu).

3 Účel a povaha opatření?

3.1 Jaké druhy majetku mohou být předmětem takových opatření?

Předmětem zajišťujícího předběžného opatření může být:

movitý majetek,
mzdy a platy,
pohledávky vyplývající z bankovního účtu nebo jiné pohledávky, případně jiné majetkové právo,
nemovitost,
plavidla a plavidla ve výstavbě,
právo z družstevního vlastnictví bytů,
podnik nebo zemědělský podnik, zařízení tvořící součást podniku či jeho části nebo část zemědělského podniku.

Zajišťující předběžné opatření se nevztahuje na položky, dluhy nebo autorská práva, která jsou vyloučena z výkonu soudního rozhodnutí. Zboží podléhající rychlé zkáze může být předmětem zajišťujícího předběžného opatření v případě, že povinný nemá žádný jiný majetek, jímž by mohl zajistit pohledávky oprávněného, a toto zboží lze rychle prodat.

3.2 Jaké jsou účinky těchto opatření?

Hlavním účelem řízení o zajišťujícím předběžném opatření je zajistit, aby byl oprávněný (nejčastěji věřitel) chráněn před možnými nepříznivými účinky prodloužení v případech projednávaných před soudem (jakož i před zahájením řízení), a zlepšit postavení oprávněného v exekucním řízení, pokud je předmětem soudního řízení a zajištění vykonatelná pohledávka. Zajištění může do jisté míry umožnit oprávněnému rovněž získat peněžité dávky.

Zajišťující předběžné opatření může být reakcí na opatření povinného na úkor oprávněných zájmů oprávněného.

Účinky zajištění pro povinného se liší v závislosti na druhu zajišťujícího předběžného opatření a mohou být následující:

v případě obstavení movitého majetku nemá správa movitého majetku po zabavení žádný vliv na další průběh řízení a exekuční řízení v případě obstaveného movitého majetku lze vést rovněž proti kupujícímu,

pokud obstavuje bankovní účet podnikatele nebo vlastníka zemědělského podniku, může oprávněný vymáhat pouze částky určené soudem na výplatu současných mezd a platů včetně daně ze mzdy a dalších zákonných částek, jakož i režijních nákladů,

v omezeném rozsahu lze využít i jiné zabavené pohledávky a práva k majetku (způsob využití stanoví soud),

soudní vykonavatel či exekutor prodá všechny zabavené předměty společně s právy na finanční nástroje zaúčtovanými na účtu cenných papírů nebo na jiném účtu ve smyslu pravidel obchodování s finančními nástroji a získaná částka se uloží na depozitní účet soudu,

vydá se zákaz nakládání s nemovitostí a právy k družstevnímu vlastnictví bytů nebo jejich zatížení zástavními právy,

plavidlo nebo plavidla ve výstavbě se zatíží námořní hypotékou,

povinný se zbaví práva na správu, je nařízena nucená správa a výnos z nucené správy slouží jako zajištění,

v otázkách souvisejících s výživným je povinný povinen uhradit konkrétní částku oprávněnému, a to buď, jednorázově nebo pravidelně.

3.3 Jaká je platnost těchto opatření?

Povinný může kdykoli požádat o zrušení nebo změnu právně závazného rozhodnutí o zajišťujícím předběžném opatření, pokud důvody pro jeho nařízení pominuly nebo se změnily (§ 742, § 7541 odst. 3 a § 757 občanského soudního řádu).

Zajišťující předběžné opatření se zruší, jestliže:

povinný složí jistotu ve výši požadované oprávněným v návrhu na složení jistoty na depozitní účet soudu,

žaloba nebo návrh jsou vzaty zpět nebo zamítnuty,

žaloba nebo návrh jsou odmítnuty nebo se zastaví řízení,

oprávněný neuplatní v řízení celou pohledávku nebo uplatní i jiné nároky než ten, který byl zajištěn před zahájením řízení,

soudní rozhodnutí navazující na předběžné opatření nabude právní moci (zajišťující předběžné opatření se zruší jeden měsíc poté, co toto soudní rozhodnutí nabude právní moci),

oprávněný subjekt nepožádá o další exekuční opatření do dvou týdnů od okamžiku, kdy nabude právní moci soudní rozhodnutí přiznávající nárok v případech, kdy bylo zajišťující předběžné opatření nařízeno na základě obstavení movitého majetku, mezd a platů, pohledávek na bankovním účtu nebo jiných pohledávek, jiného práva k majetku nebo zavedení nucené správy podniku nebo zemědělského podniku povinného subjektu, případně zařízení tvořícího součást podniku či jeho části nebo části zemědělského podniku povinného subjektu.

Zajišťující předběžné opatření se mimoto zruší (§ 7541 občanského soudního řádu):

dva měsíce od nabytí právní moci rozhodnutí o zajištěné pohledávce nebo od nabytí právní moci rozhodnutí o zamítnutí odvolání či jiného opravného prostředku, jež povinný podal proti rozhodnutí o zajištěné pohledávce,

pokud oprávněný do jednoho měsíce od nabytí právní moci rozhodnutí o zajištěné pohledávce nebo rozhodnutí o zamítnutí odvolání či jiného opravného prostředku, jež povinný podal proti rozhodnutí o zajištěné pohledávce, nepodal návrh na vykonání dalších vykonávacích opatření v případě zajištění spočívajícího mimo jiné v zajištění movitého majetku.

4 Je možné podat proti těmto opatřením opravný prostředek?

Jak oprávněný, tak povinný mohou podat stížnost proti rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci zajišťujícího předběžného opatření (§ 741 občanského soudního řádu).

Poslední aktualizace: 24/09/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.